

MONSANTOREN ESKULIBURUA:

Zientzialarien lana desitxuratu, pozoia saltzen jarraitzeko

Urriaren 25ean glifosato herbizidaren merkaturatze-baimena luzatu edo eteteaz bozkatzekoak dira Europar Batasuneko estatu kideak. Aurtengo abenduaren 31n iraungiko da gaur egun indarrean dagoen baimena, eta Europako Batzordeak beste hamar urterako berritzea proposatu du, 2015ean IARC erakundeak –minbizia aztertzen duen OMERen menpeko organismoa– glifosatoa seguraski kantzerigenoa dela esan arren.

Unai Brea
@unaibrea

IARCen iritzia kontra eginez, hainbat europar agentziak, tartean elikagaien segurtasunaren zaindaria den EFSAk, adierazi dute ez dagoela arrazoirik glifosatoa –munduan gehien saltzen den herbizida– kaltegarria denik esateko. Azken hilabeteetan, ordea, EFSAri berri eta Europar substantzia kimikoen segurtasunaz arduratzen den ECHAri leporatu izan zaie hainbat ikerlan kontuan hartu ez izana beren ebazpena egiterakoan.

Monsantok aspalditik zekien

Salaketa horien azken pasartea joan den urriaren 4an gertatu zen. Egun hartan, AEBetan Monsantoen aurkako auzia abiarazi duten zenbait pertsona –denak minbiziak jota– Bruselan izan ziren, euren abokatu eta guzti, europar agintariei eskatzeko aintzat har dezatela glifosatoaren arriskuaz berriki zabaldu den ebidentzia.

Monsantoren aurkako auzibidearen karietara multinazionalaren barne agiri ugari –*Monsantoren paperak* izena eman zaie– desklasifikatzeko agindu du epaitegi estatubatuar batek. Horietan argi ikusten da enpresak aspalditik zuela bere produktu nagusietako ba-

ten toxikotasunaren berri. Konpainiak 1999an eskatutako ikerlan baten ondorio modura, James Parry toxikologoak Monsanto ohartarazi zion glifosatoak zeluletan mutazioak eragiteko gaitasuna zuela, eta ondo azertu beharko litza-tekeela haren formulazio komertzialak, enpresak *Roundup* markapean saltzen duenak, zer eragin eduki dezakeen.

Parryren ikerlana ez zen sekula argitaratu, eta haren gomendioak ez ziren aintzat hartu. Baina transnazionalak bazekien glifosatoa arriskutsua izan zitekeela, *Monsantoren paperen* artean dagoen agiri batek argi uzten duenez. Donna Farmer, konpainiako toxikologo batek, honakoa idatzi zuen 2002an: “Ezin dugu esan *Roundup*-ak minbizia eragiten ez duenik. Ez dugu haren kartzinogenitate azterketarik egin”.

Zientzialarien ospea auzitan jartzen

Monsantok bere ikerlanen emaitzak estali zituen isil-isilik, baina aldez, zalaparta handia eragin zuen IARCEk 2015ean esan zuenean glifosatoa seguraski minbizi-eragilea dela gizakiengan. Agentzia horretako hainbat arduradunen esanetan, glifosatoari buruzko ebazpenak atea ireki zion beren aurka sekula ikusi gabeko erasoaldiari.

2016ko apirilean, Reuters agentziak argitaratutako artikulu batek zalantzan jarri zituen IARCEk substantzia minbizi-eragileen sailkapena egiteko darabil-

tzan irizpideak, eta beren-beregi kritikatzen zuen zerrrenda horretan glifosatoa jarri izana.

Artikuluaren edukiak zabalpen handia izan zuen mundu osoko hedabideetan. Luze gabe jakin zen –baina ez horrenbeste zabaldu– haren egilea, Kate Kelland, Monsanto hautatutako eta emandako materialean oinarritu zela. Bestalde, Kellandek “zientzialari independente” modura aurkeztutako Bob Tarone Monsantoen ordainpeko aholkularia da. Carey Gilliam Reuterseko kazetari ohiak azaldu zuenez, Kellandek berak lagundu egin zuen Science Media Centre taldea sortzen; haren helburua da zientzialari eta kazetari jakin batzuk harremanean jartzea, eta agrokimikoen arloko konpainietatik eskuratzen du finantzazioaren zati handi bat, Monsanto barne.

“Junk science”

Reutersen artikulua kanpaina handi baten adibide bakana baino ez da, *Le Monde* egunkarian Stéphane Horel eta Stéphane Foucart kazetariak argitaratutako ikerketa-lan baten arabera. Lehenik eta behin, Monsanto adierazi zuen IARCen erabakia zientzia txarraren ondorioa izan zela. Zehazki, ingelesezko *junk science* esamoldea erabili zuten.

Beren interesen kontra doazen ikerlanak zientzia txartzat jotzea konpainia handien eskuliburuan ageri den lehen

» Desklasifikatutako Monsantoen dokumentuetan ikus daiteke konpainiak aspalditik zuela glifosatoaren toxikotasunaren berri

» IARCek inoiz ez bezalako erasoaldia jasan du 2015ean glifosatoa seguraski minbizi-eragilea dela ebatzi eta gero

Europar abiarazitako Herri Ekimen Legegileak 1.300.000 sinadura baino gehiago helarazi dizkio Europako Batzordeari, glifosatoa debekatzeko eskatuz. Batzordeak, haatik, haren merkaturatze-baimena hamar urtez luzatzeko proposatu du.

urratsa da aspalditik; taktika horren bi-dez lortu zuen tabakoaren industriak, hainbat hamarkadaz, saltzen dituen produktuen eta minbiziaren arteko lotura ezkutatzea, edo behintzat zalantza piztea, eta geroztik sistematikoki erabilitako metodoa izan da. Monsanto da adibiderik argienetakoa, hain zuzen.

Missouriko multinazionalak hedabideetan mezu hori zabaltu bitartean, bere abokatuek gutunak bidali zizkieten IARCerako glifosatoari buruz azterlanak egindako zientzialariei, beren dokumentuak bidaltzeko eskatuz. AEBetakoak, horrez gain, epaitegietara eraman zituzten. Aldi berean, hazien eta pestiziden alorreko lobbyek IARCen erabakiaz kezak bidali zituzten erakundea finantzatzen duten organismoetara.

Armada txiki bat Monsantoen egia zabaltzen

Monsantoko exekutiboek eurek azaldu dute badutela *Let nothing go* izeneko lan-ildo bat, funtsean konpainiak jasotzen dituen kritika guzti-guztiei erantzutean datzana. Horren arabera, Monsanto, beste enpresa batzuen bitartez, itxuraz industriarekin loturarik ez duten pertsonak kontratatzen ditu, hedabide eta sare sozialetan multinazionalaren produktuak eta jarduerak defendatzeko, eta haren aurkarietara erasotzeko.

Ez daude lan horretan bakarrik. Sigla zopa baten atzean aurkitu daiteke pes-

tiziden, hazien eta sintetiko kimikoen alorretako industriaren interesak defendatzen dituzten talde ugari; IARCen eta harekin lankidetzan dabilzan beste erakundeen aurkikuntzak kritikatzeko erabiltzen dituzte etengabe, ikerketen emaitzak zalantzan jarri.

EFSaren independentzia ezbaian

Monsantoren paperen artean badira konpainiaren eta AEBetako Ingurumen Agentziaren (EPA) arteko lotura estuak erakusten dituzten zenbait mezu. Urriaren 4an Bruselara joan ziren Monsantoen aurkarietara abokatuek iradoki egin zuten Europar gauza bera gerta litekeela. Gaur-gaurkoz horren frogaz zehatzik ez badago ere, irailean *The Guardian*-ek argitaratutako artikulu batek erakutsi zuen glifosatoa segurutzat jotzen duen EFSaren txostenaren zenbait pasarte Monsanto idatzitako berdinak direla, hitzez hitz.

Bestela ere, EFSaren independentzia auzitan jarri da behin baino gehiagotan. Lobbyen jarduna behatzen duen CEO gobernuz kanpoko erakundeak ekainean argitaratua du txosten bat, esanez EFSArako lanean dabilzan zientzialarien erdia inguruk elikagaien industriarekin loturaren bat duela. ■